

STATSBUDSJETTET 2020 – INNSPILL OG KOMMENTARER FRA NORSK TJENESTEMANNSLAG

Norsk Tjenestemannslag (NTL) ønsker å gi Utdannings- og forskningskomiteen følgende innspill i det videre arbeidet med statsbudsjettet. Våre innspill er utarbeidet i nært samarbeid med våre lokale organisasjonsledd i sektoren.

Innledende kommentarer

Universitets- og høyskolesektoren har vært under kontinuerlig omstilling i mange år. De store omstillingene som følger av fusjoner krever store ressurser og disse kostnadene er i liten grad kompensert. I tillegg foreslår regjeringen også i år kutt i alle statlige virksomheters driftsbudsjett med minst 0,5 prosent (ABE). For Kunnskapsdepartementet tilsvarer det kutt på 254 millioner kroner bare for i år. Akkumulert over flere år er disse årlige kuttene blitt mange milliarder.

Generelle kutt, uten å vurdere situasjonen i den enkelte virksomhet, rammer alle virksomhetene. Flate kutt, sammen med et sterkt press om omorganiseringer, rammer hele sektoren og alle stillingstyper. Det er store forventninger til sektoren både når det gjelder forskning og utdanning. ABE gjør det betydelig vanskeligere å innfri disse forventningene. NTL advarer derfor særskilt imot at effektiviseringskuttet økes som følge av budsjettforliket slik det har skjedd de siste åra.

Finansiering av høyere utdanning og forskning

NTL krever at en større del av finansieringen gis som basisbevilgning for å gi virksomhetene rom for å gjøre egne strategiske prioriteringer. Basiskomponenten må økes på bekostning av den resultatbaserte delen. En god basisfinansiering er en forutsetning for at virksomhetene skal oppfylle sitt samfunnsoppdrag, og levere god kvalitet i forskning og utdanning. NTL krevet at friske midler skal styrke basisbevillingen og ikke knyttes til resultatbaserte kriterier.

Struktur i sektoren

Det tar mange år å bygge opp nye institusjoner og administrasjon. NTL legger til grunn at fusjonene ikke skal gå ut over virksomhetenes samfunnsoppdrag. Derfor må institusjonenes faktiske kostnader forbundet med fusjons- og omstillingsprosessene dekkes. NTL er bekymret for at fusjoner kan brukes til å svekke innarbeidede rettigheter til forskningstid for den enkelte ansatte.

Bare dager før statsbudsjettet ble lagt fram fattet Stortinget følgende vedtak: "Stortinget ber regjeringen sørge for at høyere utdanningsinstitusjoner vektlegger sitt regionale ansvar og desentralisert utdanning i hele landet." Det var et vedtak med en klar adresse til konsekvensene av strukturreformen i høyere utdanning, og hvordan enkelte universitetsstyrer nå har en makt som tidligere lå til Kongen i statsråd. NTL har tidligere advart mot at samfunnsoppdraget til de tidligere regionale høyskolene kan bli tilsidesatt når alle lærestedene søker universitetsstatus. Den frykten har med nedleggelse av studiested Nesna dessverre vist seg å være helt reell.

Unit

NTL er bekymret for sentralisering og standardisering av oppgaver som mange institusjoner i dag har drevet selv, med potensielt store konsekvenser for mange ansatte og virksomheter. Det er grunn til å være bekymret for at "godt nok" for alle, vil erstatte individuelt tilpassede ordninger i enkelte institusjoner, og at standardiserte løsninger for mange vil gi et dårligere og dyrere tilbud, med påfølgende press på allerede stramme budsjetter

Basisbevilgninger til forskningsinstituttene

NTL mener at basisbevilgningen bør være høyere enn hva den er i dag og at basisbevilgningen ikke skal være resultatbasert. En femtedel av den totale forskningen i Norge ble i 2017 utført i instituttsektoren. Basisbevilgningene til forskningsinstitutter underlagt retningslinjer for statlig basisfinansiering utgjorde i 2018 gjennomsnittlig 11 prosent av samlet omsetning. Dette er lavt sammenlignet med andre europeiske land og innebærer blant annet at norske institutter framstår som vesentlig dyrere enn utenlandske i den internasjonale konkurransen om prosjektmidler.

Vi er svært skuffet over at Regjeringen ikke følger opp tidligere signaler om å styrke forskningsinstituttene posisjon, særlig i økonomiske nedgangstider. Dette kan umulig være en ønsket politikk fra Regjeringens side. Dette blir ytterligere dramatisk fordi betydningen av forskning og utvikling er større enn noensinne. Spesielt burde satsningen på forskning og utvikling innenfor fornybar energi og miljøforskning vært langt større.

Studiestøtte og Statens lånekasse for utdanning

Et av norsk økonomis største konkurransefortrinn er de tilsattes høye kompetanse og store evne til omstilling. For å opprettholde dette er vi avhengig av et høyt utdanningsnivå og et godt system for studiestøtte. Selv om NTL støtter innføringen av 11 måneders studiestøtte, så har jo denne bli finansiert av kutt i andre støtteordninger. Studiestøtten må økes til 2 G. Samtidig må tidligere inngått studielån avskrives parallelt. NTL krever en politisk styrt, lav rente på studielån. Behandlingstiden for søknad om utdanningsstøtte er for lang, som regjeringen også selv påpeker i forslaget til statsbudsjett for 2020, dette er en direkte konsekvens av ABE. Samtidig vil innføring av nye ordninger for studiestøtte, særlig knyttet til etter- og videreutdanning medføre et økt behov for personalressurser.

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Det må settes av mer ressurser til forskning på og utvikling av mer effektive, fornybare og miljøvennlige måter å framskaffe, omforme og forbruke energi på vei i omstilling mot nullutslippssamfunnet.

Med hilsen
Norsk Tjenestemannslag

/s/
Ellen Dalen
2. nestleder

Thomas Sandvik
Forbundssekretær